

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

Exegesis Euangelij Matthæi XXI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

iuscemodi alijs prouocatiuis, quæ luxuriam in coniugio constitutis nullo licet respectu coniugij, commouent. Sunt enim hæc bestialia vitia, gula, ebrietas, & impudicitia, efficiunturquæ vt bestiarum ac bruta animalia, hi qui vitij huiusmodi seruiunt. Propterea dicit Spiritus sanctus: *Fornicatio & ebrietas auferunt cor.* Nec solum carnalibus est vitij abstinendum, sed ambulandum quoque nobis est non in contentione & æmulatione, hoc est, in ira & liuore. *Vbi enim (sicut Iacobus in epistola dicit) Zelus & contentio, ibi in contentione & omne opus prauum.* Optimum igitur viro est consilium, quod Timotheo Paulus scribit: *Noli verbis contendere, ad nihil enim vtile est, nisi ad subuersionem credentium.*

Postremo vbi monuit nos quid nobis sit vitandum Paulus, non tacet quid sit etiam amplectendum, dicens: Sed induimini Iesum Christum. Iesum Christum induere quid. Suauissimum hoc est verbum. Non dicit, tegite aut operite vos Christo, sed induimini Iesum Christum. Qui vestem induit, omnem nuditatem suam celat atque inuoluit: Ideo qui Christum iubetur indui, plena perfectaquæ iustitia & ex omni parte absoluta iubetur operiri, vt nulla pars actionis maneat à sinceritate aut à iustitia nuda. Qui enim in quibusdam actionibus est iustus, in alijs item iniustus, quasi hoc latus cooperuit, illud nudauit. Indui igitur iubemur Dominum Iesum Christum, hoc est, figuram totius vitæ ipsius in nos transformare, imitari, atque in nobis exprimere. Sic enim à Paulo monemur, vt quomodo portauimus imaginem terrestris Adæ, ita portemus & cælestis figuram, eius virtutes & opera in nos transformando. Ad hæc autem hodiernum nos quoque inuitat Euangelium, quod hodiè, vt sequitur, legitur.

EXEGESIS EVANGELII EIVSDEM DOMINICAE I. ADVENTUS, *Matthæi XXI.*

Aduentum Domini celebrantes, hoc tempus significamus, quo patres nostri desiderijs feruentissimis, clamoribusquæ importunis Dei Filij incarnationem, sui quæ, hoc est, humani generis redemptionem postularunt. Nos autem de Domini aduentu aliquid dicturi, primum de quo (cum multiplex posset intelligi aduentus Domini) dicere statuamus, vobis significari necesse est. Est enim aduentus Domini in carnem. Aduentus in carnem. Ioan. 1. Aduentus iudicij. Hic iam aduentus præterijt. Deus enim homo factus est, non iterum hoc modo in mundum venturus. Est aduentus alius Domini ad iudicium, quem expectamus quidem omnes, licet non pari fiducia & conditione. Veniet enim in fine mundi Dominus Iesus iudex ad generalem mortalium cunctorum resurrectionem, discussionem & retributionem, daturus omnibus, vt scriptura habet, mercedem iuxta eorum opera. Apocal. 22. Quibusdam enim daturus est vitam felicitatemquæ æternam, glorificaturusquæ corpora eorum, quæ pro suo hic honore esurierunt, alserunt, sudauerunt, persecutiones, itemquæ odia sustinuerunt mundi, quam obrem eadem coronabit tunc inenarrabili felicitate, & gloria multiplici. Porro alijs ediuerso ob eorum superbiam, lasciuiam, voluptatem, aliaquæ ipsorum peccata reddet, vt meruerunt. Huius aduentus hodiè iuxta Euangelium præsens, quod multis in ecclesijs legitur, nulla sit memoria, quæ ex litera colligi possit. Est tertius aduentus spiritualis, in-

Aduentus
mysticus.

lis, inuisibilis secretusque Dei in mentem hominis, qui nullo non tempore fit, imò quotidie omni que momento. Hic tamen omni tempore cogitari, optari, expectari debet, tamen in hoc Euangelio non præcipua illius seruatur memoria. Cuius igitur, inquis, seruatur memoria? Primi aduentus in carnem. Cuius idè nunc recolimus, quod infinitam suam misericordiam super nos magnificari Deus, eruens nos ab omnibus malis, & implens omnibus bonis. Euangelium itaque quod hodie legitur, dominicæ quæ Palmarum vocatur, conformis est, hodie tamen nihilominus legitur, propter prophetiam Zachariæ de venturo Messia loquentis, quæ hoc in Euangelio enarratur. Cuius certè aduentus signum seu indicium certum posuit ipse Propheta, quo Christus & Messias venturus agnosceretur. Quod indicium cum illa die, quam nos Palmarum dominicam vocamus, Dominus exhiberet, factum est vt propterea illa quoque dominica idem legatur Euangelium, hic quidem propter prophetiam & signum Zachariæ, dicentis: *Dirige filia Sion, quia Rex tuus venit tibi mansuetus, sedens super asinam.* Quasi diceret: In hoc signo cognosces Christum Messiamque tuum venisse, cum videris illum sedentem super asinam pauperem & mansuetum aduenire. Quod cum in vltima dominica antequam moreretur, impleteretur, statutum est ab Ecclesia, vt tunc quoque idem Euangelium legeretur. Huius Euangelij expositionem pro illo tempore congruam inuenies infra in eadem dominica. Quod verò hodie legitur, non fit propter historiam, sed propter prophetiam, qua nobis signum datur manifestum, quo verum agnoscere debeamus Messiam. Itaque nunc quidem pro aduentu Domini, pro signo indiciove, quo Christus agnoscat, legitur, vt dixi. Circa Domini verò passionem die, qua gestum est, iteratur, quia rei tunc gestæ historia describitur. Audiamus igitur Euangelium.

Zachar. 9.

Ibidem.

Cum appropinquasset IESVS Hierosolymis, & venisset Bethphage ad montem Oliueti, tunc misit duos discipulos, dicens eis.

Ex monte nobis Dominus propinquat Oliueti (Hierosolymite enim iuxta mysticum sensum sumus omnes) quia de magna eius misericordia venit, vt nostram susciperet naturam, nostram infirmitatem & miseriam. Ipse enim tunc nobis appropinquabat, quando nostra suscepit, & sua nobis tribuit. Nam incarnatus diuinorum nos munerum suorum fecit participes, nostræ infirmitatis ediuerso ipse participes factus. Itaque cum propè esset vt veniret Dominus, mundum suum aduentum non omninò latere voluit, sed vt in se crederet mundus venturum, quasi duos discipulos præmittens, mundum id docere voluit, vt in se credentes venturum per fidem salui efficerentur, quemadmodum & nos qui modo illum credimus venisse. Qui, inquis, autem duo hi fuere discipuli? Si iuxta literam & historiam fuerit respondendum, vt aliqui putant, Petrus fuit & Philippus (quamuis alijs aliud videatur) qui Domino asinam & pullum adduxerunt. Porro si de aduentu Domini Euangelium hoc intelligamus, non incongruè dici potest hos duos fuisse status ante Christi aduentum celebres, patriarcharum scilicet & prophetarum. Hi enim ab initio aut verbis, aut rebus & prodigijs venturum Messiam

Discipuli
de o mystice
quid.

Messiam qui mundum liberaret, prænunderunt. Nunquam enim ætas aliqua fuit mundi, cui defuerunt viri iusti, vel ex patribus, vel ex prophetis, qui clarius & supra alios tam diuina reuelatione, quam rerum figurarumq; significatione illuminati, plebem de ventura sibi redemptione vel in obscuro docuerunt, eandemque in fide continuerunt redemptionis futuræ. Nihil enim faciet Dominus, vt propheta habet, super terram quod non prius reuelat seruis suis prophetis. Quomodo ergo illos hoc saluti nostræ tam necessarium celaret? Quis enim dubitet Abraham in hac promissione intellexisse Messiam Christum, quia audientem in semine suo benedicerentur omnes gentes? Aut quis eum in filio suo, quem duxit iustus ad immolandum Domino, portante supplicium suum quo erat offerendus, neget intellexisse figurari venturum Messiam? Deinde Melchisedec nonne Christum, Christi que sacerdotium & sacrificium palam omnibus signauit? Iacob quoque in benedictione filiorum suorum duodecim patriarcharum, quam non raro sub velamine verborum Christi meminit? Manifestius autem vbi Iudæ dicit: *Non auferetur sceptrum de Iuda, nec dux de femore eius, donec veniat, qui mittendus est* (pro quibus Chaldaicam aiunt translationem habere, donec veniat Messias) & *ipse erit expectatio gentium*. Moses quoque non ignorauit, de quo loqueretur, cum diceret: *Mitte Domine quem missurus es*. Nec Dominum non intellexit cum audiret: *Prophetam suscitabo eis de medio fratrum suorum, similem tui*. Aut cum illud ad populum referret, dicens: *Prophetam de gente tua; & de fratribus tuis sicut me suscitabit tibi Dominus Deus tuus, ipsum audies*. Deinde vix Psalmus occurrit, quo Dauid de Christo non tantet futuro, redemptionis nostræ modum, hoc est, Christi passionem, non aliter quam historiam recensens. Propheta denique omnes, & inter hos præcipue Esaias, de aduentu Domini prophetant. Esaias namque de Christo tam lucide suam prophetiam, perinde ac si euangelicam scriberet narrationem, profert. Quam perspicue enim de Christi loquitur aduentu, vbi dicit: *Ecce dies veniunt dicit Dominus, & suscitabo Dauid germen iustum, & regnabit rex & sapiens erit, &c.* Item: *Ecce virgo concipiet & pariet filium & vocabitur nomen eius Emmanuel*. Postremo, cum omnes enumerare prophetias nimis foret longum, Ioannes quoque propheta & plus quam propheta, non solum prædicit, sed digito etiam suo nobis Christum monstrat, & causam simul illius aduentus indicat dicens: *Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi*. Venit enim Dominus Iesus quærere & saluum facere, quod perierat. Duos itaque Dominus discipulos præmisit, quia duo sunt (vt dixi) ordines patriarcharum & prophetarum, qui Christum mundo venturum prænunderunt, aut lex & propheta: lex enim in Mose significatur, qui circumcisionem præmonuit de Christo futuro. Esaias verò præcipue inter prophetas Christum eiusdemque ortum, prædicationem, passionem, gloriam, & gentium vocationem narrat.

Ite in castellum quod contra vos est, & statim inuenietis asinam alligatam, & pullum cum ea: Soluite & adducite mihi.

Vt paulo ante dixi, per discipulos duos à Domino missos significari legem & prophetam.

A 3; gem

ia & pul-
myſtice
quid.

Castellum
quid.
Lucz. 10.

Lucz. 1.

gem & prophetas, ita per afinam & pullum nemo non intelligit circuncisionem & præputium, hoc est, iudæam seu populum iudæorum, & gentium. Quem utrunque populum Dominus Iesus sibi voluit adduci, quia utriusque voluit populi mentibus infidere, utrunque à peccatis liberare. Adducitur autem asina & pullus, dum iudæa primum, deinde gentium quoque natio Christi docenda, frænanda, gubernanda, ac possidenda præparatur. Quod per legis & prophetarum eruditionem factum non dubitatur, quibus mundus ad Christi susceptionem ad Christi quæ fidem, & ad eius euangelicam prædicationem suscipiendam est præparatus. Itaque mittens illos dicit: Ite in castellum quod contra vos est. Non iniuria mundum castellum vocat, quomodo alio quoque loco scriptum est: *Ingressus est Iesus in quoddam castellum.* &c. Mundus enim castellum est, quo fortis armatus multo tempore posuit atrium suum, euangelica expugnatione nunc Christi expugnandum. Hoc erat castellum contra Apostolos, quandoquidem & contra magistrum, id est, contra Dominum Iesum erat, cuius iugum Euangelicæ scilicet legis quamuis suauis, recipere ac ferre recusabat. Erat quoque contra quoscunque Dei seruos, amicos & prophetas, quos pariter omnes persecutus est & oppressit. Quis enim fuit prophetarum quem mundus non est persecutus? Alium lapidauit, alium interemit, alium ferra lignea diuisit, alium capite truncavit. Propterea enim quod dominico voluerunt parere mandato, & adducere afinam ad Christum, à mundo & mundi principe persecutionem passi sunt, licet mundus impedire non potuerit, quin adderetur.

Et si quis aliquid dixerit vobis, dicite: Quia Dominus hoc opus habet, & confestim dimittet eos.

Astor. 3.

Quantas passi sunt contradictiones prophetæ & prædicatores sancti, qui afinam adducere curarunt ad Christum? Nemo tamen persequentium prouidentiam & consilium impedire valuit Christi. Nam & cum iudæi nolent Apostolorum prædicationem suscipere, nec super se mortem sinerent Christi induci, ut videlicet illis imputaretur Christi crucifixio, seu his qui Christi mortem fuissent iniuste machinati, & idcirco persequerentur Apostolos, monuit eos Gamaliel legis doctor, ut persequi desinerent Apostolos docentes, nec eorundem prædicationi obsterent, nedum se illis opponerent, Omnipotenti Deo repugnasse inuenirentur. Hoc modo Christus dicit: Confestim dimittet eos. Quantum enim ad sensum allegoricum pertinet, nemo principum huius seculi quantislibet etiam machinationibus se opponeret, Apostolorum impedire valuit prædicationem. Eorum autem contradictio innuitur ex altero Euangelistarum, qui scribit Apostolis obiectum ac dictum: Ut quid soluitis pullum? Verum ubi his responsum est Dominum hoc opus habere, & ubi signis & virtutibus atque prodigijs ostenderunt Apostoli Domini voluntatem esse, videntes tyranni, quia impedire non poterant, dimiserunt eos.

Zach. 9.

Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur quod dictum est per Prophetam, dicentem: *Dicite filiæ Sion, Ecce rex tuus*

tuus venit tibi mansuetus, sedens super asinam, & super pul-
lum filium subiugalis.

Non leuis nec vulgaris opinio apud Iudæos de Messia venturo fuit, cre-
dentes illum venturum, & suo aduentu & temporali potestate Iudæis reg-
num restitutum, & omnia illius ditioni temporali esse subijcienda. Ino-
leuerat autem hic error multo iam tempore, vt aliud nescirēt Iudæi de Mes-
sia, nec qui hodiē dispersi sunt, aliud credunt, quam vt Messias temporalis
sit rex futurus, potens & gloriosus, cui subijciantur omnia. Hæc autem opi-
nio adeo mansit in cordibus Iudæorum fixa ac vulgata, vt mater quoque fi-
liorum Zebedæi Dominum Iesum verum credens regem, seu Christum & Matth. 20.
Messiam, pro filiis suis eundem rogauerit, dicens: Da mihi, vt sedeant hi duo
filij mei tecum in regno tuo, vnus ad dexteram, & alius ad sinistram. Putabat enim
ilico eum post resurrectionem regnaturum, & quod in secundo promissum
est aduentu, in primo esse complendum. Nec Apostoli etiam post resurre-
ctionem aliud suspicati videntur, dum Christum paulo post ad cælos ascen-
surum interrogarunt: *Domine si in tempore hoc restitues regnum Israel?* Actor. 1. Causam
erroris non minimam præbuit scriptura perperam ab illis intellecta, quo-
modo & cunctis hæresibus præbuit, & præbebit causam à veritate hallucinandi.
Legerant enim: *Erit in nouissimis diebus preparatus mons domus Domini in* Esaiæ 2.
vertice montium, & eleuabitur super colles, & fluent ad eum omnes gentes. Et ibunt
populi multi, & dicent: Venite ascendamus ad montem Domini, & domum Dei Iacob,
& docebit nos vias suas, & ambulabimus in semitis eius. Et in Ieremia: *In tempore* Ierem. 3.
illo vocabunt Hierusalem solum Domini, & conegregabuntur ad eum omnes gentes in
nomine Domini in Hierusalem. Legerant etiam in Psalms de Christo: *Et ado-* Psal. 71.
rabunt eum omnes reges, omnes gentes seruient ei. Quia liberabit pauperem à pot-
ente. Coram illo procident Aethiopes, & inimici eius terram lingent. Et dominabitur à
maris usque ad mare, & à flumine usque ad terminos orbis terrarum. Hæc aliaque id
genus multa legerant, audierantve Iudæi de Messia Christo scripta, quæ nõ
intelligentes spiritualiter implenda, credebant temporali maiestate Mes-
siam omnibus imperaturum. Hinc illorum errorem Zacharias elidere vo-
lens Propheta: *Dicite, inquit, filia Sion, hoc est genti Iudæorum, dicite sy-* Zacha. 9.
nagogæ Iudæorum: Ecce Rex tuus Christus, seu Messias veniet tibi, non vt tu
putas, gloriosus ac imperiosus vt dominator terrenus, sed mansuetus &
pauper, sedens super asinam, pacis amicam, laboris patientem, & sim-
plicem, non superbo vectus equo, qui procul odoretur bellum. Quasi dice-
ret: Hoc habebis signum filia Sion aduentus tui Messia, vt dum illum vide- Iob 39.
ris pauperem, mansuetum, & super asinam sedentem ad te venire, ipsum ag-
nosces & benedicens, dicas: Benedictus qui venit in nomine Domini. Psal. 117. Christus
igitur vt se probaret esse Christum, se quoque illum testaretur esse, de quo
Zacharias prophetarat, fecit sibi adduci asinam & eius pulum, cui insideret
introiturus Hierusalem ad patiendum. Idèd hic dicitur: *Vt impleretur quod*
dictum erat per Prophetam. Non solum tamen propterea tantum Christus
hoc fecisse credendus est, vt propheta impleretur, sed potius quia futurum
erat, à propheta prædicabatur.

Euntes autem discipuli fecerunt sicut præcepit illis Ie-

5
 sus, & adduxerunt asinam & pullum, & imposuerunt super eos vestimenta sua, & eum desuper sedere fecerunt.

Ante iam dixi per asinam & pullum significari gentes duas, Iudzorum scilicet & gentium. Per asinam namq; non obscure significatur synagoga, quæ oneribus assueta legis domita fuit. Porro pullus quia lasciuus erat & effrænis, gentes significat, nullo iugo, nullis adhuc legibus subiectas. Apostoli itaque utrunque ad Christum adduxerunt. Quod si de tempore quod Christi præcessit aduentum, intelligatur, lex & propheta de utroque populo multos præparauit Christo adducendos. Nam circa Christi natiuitatem & prædicationem multi reperiuntur ex gentibus conuersi ad Iudaismum, indeq; ad Christum. Quoniam Hierosolymis ad diem festum Paschæ multi sociabantur ex gentibus, qui gratularentur Iudzis, & eorum communicarent festiuitati. Horum Ioannes Euangelista quoque meminit dicens, quod gentiles aliquot erant ex his qui ascenderant Hierosolymam, ut adorarent in die festo. Hic ergo accesserunt ad Philippum, qui erat à Bethsaida Galilææ, & rogabant eum, dicentes: Domine, volumus Iesum videre. Venit Philippus inquit, & dicit Andrea. Andreas rursus & Philippus dixerunt Iesu. Quo liquet non tantum in Iudæa notum cepisse fieri Deum siue Christum, sed etiam ad gentes & Samaritanos nomen eius diffusum. Quod autem asinæ siue pullo Apostoli imposuerunt, quo mollius sederet Iesus, sua vestimenta, est intelligendum quod prædicatores atque nuntij Christi, tam hi qui ante, quam qui post eius aduentum adducere curarunt animas ad Christum, non solum Christi aut legis præcepta docuerunt, sed etiam humanis vsi sunt persuasionibus, eruditionibusq; de suo ingenio aut industria non nihil adijcientes, quicquid huic subiectioni & obedientiæ fidei nosset accommodum aut vtile. Quod scite sapientissimeq; nouit Paulus, ut illius epistolæ & Apostolorum acta testantur. Hæc erant vestimenta hominum quæ Christo, quo mollius sederet, hoc est, quo suauius animabus illaberetur, reciperetur, & feruentius, quietiusq; insideret, supposuerunt.

Ioan. 2.

Vestimenta Apostolorum mystice quid.

Plurima autem turba strauerunt vestimenta sua in via. Alij autem cadebant ramos de arboribus, & sternebant in via.

Ad literam hoc, quando Dominus sedens super asinam Hierosolymam paulo ante passionem suam intrauit, impletum est, ut hic scribitur. Significatur autem eorum deuotio qui Christi receperunt aut recipere volunt aduentum, quo debeant desiderio, quo gaudio, quo denique honore occurrere Saluatori. Portent ramos arborum siue palmarum, hoc est, celebrent victorias de hostibus suis, id est, de peccatis ac vitijs suis, easq; Domino offerant atque substernant, nihil sibi, sed gratiæ & mirificentiæ illius victoriam seu profectum suum ascribentes, & eum propterea honoribus & laudibus afficientes. Exuant præterea vestimenta sua, quæ veteris sunt hominis oportet, & quando iam non in veteri vita, sed in nouitate est ambulandum, Christo eadem substernant, contemnendo prioris vitæ opera, & in anteriora se extendendo. Qui enim priorem vitam suam damnans atque despiciens, Christo eandem ad meliora reformandam subijcit, hic vesti-

Ramos palmarum mystice portare.

Vestimenta exuere Christo que substernere etc. quid.

menta

DOMINICAE I. ADVENTVS.

menta sua Christo substernit. Ramos de arboribus caesos Christo subijcit, quisquis virtutes & exempla perfectorum virorum, qui vt arbores florent in ecclesia, tanquam frondes inde caesos imitatur & exercet, vt in his non suam, sed Christi gloriam quaerat.

Turbæ autem quæ præcedebant, & quæ sequebantur, clamabant dicentes: Hosihahna filio Dauid. Benedictus qui venit in nomine Domini.

Totum hoc quod factum est, nihil aliud significat quam quod tam iuste, quam dignè laudem regi vero, Christo vero, Messia vero, tribuerunt omnes pii quotquot Christum confessi sunt, à nobisque laudes tribuendæ sunt, quoniam fecit nobiscum secundum misericordiam suam. Venit enim Omnipotens ad imbecilles, medicus ad infirmos, liberator ad captiuos, ad ignaros doctor, ad eos qui in tenebris sunt, lux: & vt tandem simul dicam omnia, ad eos qui ad mortem erant sempiternam condemnati, qui exclusi erant à regno Dei, redemptor & Saluator aduenit. Iustissime igitur clamauerunt, filio Dauid Hosihahna, hoc est, rectè & dignè Christo Domino & Messia verò, quem nouerant filium descendere ex propagine Dauid, acclamauerunt Hosihahna, id est, saluum me fac obsecro. Est enim sensus, ac si dicatur: Iustè dicitur Deo, aut clamatur illi: Misere mei, quia illi competit misereri, & non ab alio quam ab eo maximè nobis necessaria est petenda misericordia. Hoc modo ab Euangelista quoque dicitur, quod Christo clamauerunt turbæ, Hosihahna, id est saluum me fac obsecro, asserere volens quod turba illum habuerit vt Saluatorem. Nos autem filij, qui non minorem quam vulgus hoc vndeunque collectum fidem ad Christum habemus, vt potè qui verè & indubitato Christum Messiam, Saluatoremque nostrum, & Dei Filium credimus Dominum Iesum, intelligamus quoque necesse est, quis venerit ad nos, aut (si de adhuc venturo aduentu aliquo loqui volumus) quis sit ille, qui venturus ad nos siue iudex siue inhabitator est, cuiusque aduentus sit celebrandus. Certè Deus Deorum. Certè ipse est qui solus est Deus. Hic quum propter inobedientiam nostram præuicatorum essemus, & æternæ damnationis rei) propter nimiam charitatem suam qua dilexit nos, venit ad liberandos nos. Nemo enim nos alius ab æternæ mortis potuisset cruciatu liberare, nisi ipse solus. Debuit enim esse homo qui pro nobis satisfaceret, quia in ea natura, quæ peccauerat, oportebat solutionem aut satisfactionem fieri: sed hominum nullus potuit infinitæ virtutis opus aliquod facere, quo solueret peccatum, quo infinitæ bonitatis Deus erat offensus. Nullus etiam hominum erat mundus à peccato, idè neque pro se neque pro alijs potuit satisfacere. Quis igitur alius potuit? Deus. At non debuit Deus (neque enim ipse peccauerat) sed hominem esse oportebat, vt in natura quæ peccauerat, peccatum puniretur. Inuenit igitur summa bonitas, infinita sapientia, immensaque charitas, consilium, quo nobis parceretur, & nihilo minus iustitiæ satisfaceret diuinæ pro peccato. Nam Deus ipse Dei Filius propter nos factus est homo, vt haberet ex natura humana qui deberet satisfacere, & ex diuina qui posset. Posuit igitur Pater super eum iniquitates omnium nostrum, & in eo puniuit. Itaque ipse pro nobis sa-

Tobiaz 4.

Psal. 50.

Exhortatio.

Psal. 49.

Ephes. 2.

Tobiaz 14.

Esa. 53.

B bis sa-

1. Pet. 1.

Rom. 4.

Esaie. 53.

bis satisfecit qui nihil deliquit, Christus Saluator noster Deus & homo. Ipse vulneratus est propter delicta nostra ipse attritus est propter scelera nostra: nostri miseratus est, nobis peccata donauit, quia ut donaret, pro nobis sanguinem suum fudit. Ipse pro nobis doluit, cuius liuore sanati sumus. Vide te itaque quis & quantus est qui nobis aduenit, & cuius aduentum celebramus. Nempe Deus & homo, vnus Emanuel. Huius itaque aduentus, hoc est, tantæ misericordiæ memoriam facturi, quæ nobis per Christum aduenit, statuamus Domino Omnipotenti gratias agere, ipsum adorare, laudare & benedicere, pro charitate sua immensa, qua nos miseros benignè respexit, misericorditer propter nos homo factus est, nobis viam ad regnum celorum aperuit, ostendit, docuit, & in se præmonstrauit. Huic charitati O filij gratias agite, illum benedicite, illum ut amatorem vestrum misericordissimum ac fidelissimum diligite: quoniam propter solam bonitatem saluos nos fecit Dominus Deus noster qui in secula seculorum est benedictus, AMEN.

SERMO IN EADEM DOMINICA.

Quomodo ad nos uenerit Christus, quomodo etiam nos illi debeamus occurrere.

Zachar. 9.

Esaie 45.

Esaie 64.

Psalm. 99.

Psalm. 84.

Dicite filie Sion: Ecce Rex tuus uenit tibi mansuetus sedens super asinam, Matthæi XXI. Ecclesia hodiè incipit celebrare aduentum Domini, non quod iterum expectet in carne Dominum venturum, nobisq; in specie commemoraturum humana: sed assumit personam veteris ecclesiæ, quæ ante Christi fuit natiuitatem, quæ magno seruuore Christi desiderauit aduentum, illiusq; dilatione grauabatur. Inde sunt prophetarum ac patrum oracula clamantium ad Dominum, & illius præsentiam postulantium, quæ his quoque diebus leguntur. Verbi gratia: *Rorate cali desuper & nubes pluant iustum, aperiatu terra, & germinet Saluatorem. Vitam, inquit, distrumperes celos, & descenderes. Item, Ostendè nobis faciem tuam & saluauerimus. Item, Ostendè nobis Domine misericordiam tuam, & salutare tuum da nobis.* Quæ uerba quid quæso significant, nisi desiderium deuotum, ac seruens Christum uidentis? Sicut ergo in die natiuitatis Domini recolimus eiusdem natiuitatem, natiuitatisque & gaudium & fructum, ita nunc recolimus eiusdem incarnationem, & pro illa desiderium patrum suspirantium. Hæc autem recolendo, meritò erubescimus teporem nostrum, qui ab illo patrum seruore nimis distamus: quia quum sciamus nos aduentus Domini fructum posse uerioriorem celerioremq; obtinere quam illos, posse intra nos Christum suscipere, & eius aduentum in nobis sentire: non tamen pro illo clamamus, nec rogando ingemiscimus. Planxit sui æui tepiditatem olim diuus Bernardus. At quam rectissime nostra plangeret tempora, si hodiè quis uiueret Bernardus. Ita enim super cantica dicit: Desiderium sanctorum patrum suspirantium in carne præsentiam Christi frequentissime cogitans, confundor & compungor in memetipso: & nunc uix contineo lachrymas, ita me pudet & tædet teporis temporis huius. Admoneo itaque vos filij per celebrationem Domini aduentus, reminisci misericordiæ immense diuinæ, qui se propter vos exinanauit, formam serui accipiens, ut haberet in quo

Philip. 1.